

Bölüm 2

DEPREMZEDELERDE BAKIM BAĞIMLILIĞI İLE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Cemal ÖZALP¹
Mustafa DURMUŞ²

GİRİŞ

Kahramanmaraş merkezli (Türkiye) depremler 6 Şubat 2023 tarihinde 11 ili büyük ölçüde etkiledi (1). Yaşanan depremden sonra 44.218 kişi hayatını kaybetti, 80.278 kişi yaralandı, 528.146 kişi güvenli olan bölgelere sevk edildi ve 1.971.589 depremzede kendi imkânıyla tahliye oldu (2). Depreminin etkilediği bölgenin büyüklüğü, hayatını kaybeden ve yaralı insan sayısı göz önüne alındığında bölgede yaşayan bireyleri oldukça büyük ölçüde etkilediği görülmektedir (3). Depremler, dünya üzerinde oldukça ciddi hasara sebep olan doğal afetler arasındadır. Şu anda, hiçbir teknoloji depremleri tam olarak tespit edemez. Bu sebeple, afet durumuna ilişkin zamanında, bilimsel yargılara varmak, bir deprem sonrası rahatlama önemli bir rol oynayabileceği belirtilmektedir. Ölümün sayısını hızlı bir şekilde tahmin etmek ve deprem acil durum müdahale seviyesini belirlemek, karar vericilerin deprem yardım planını optimize etmek için bilimsel temelli eylemler gerçekleştirmesine yardımcı olabileceği bildirilmektedir (4). Bununla birlikte deprem gibi kaçınılmaz olaylar olan doğal afetler, bazen dünyanın çeşitli yerlerinde çeşitli toplulukların fiziksel ve ruhsal sağlığını tehdit etmektedir (5).

Hemşirelik bakımı, öz bakımlarının azaldığı ve bakım taleplerinin kişiyi giderek hemşirelik bakımına bağımlı hale getirdiği bir süreç olarak değerlendirilmektedir (6). Bakım bağımlılığı boyunca temel amaç, bireyin bakımına dahil olmayı sağlayarak bakım bağımlılığı düzeyini en aza düşürmektir (7). Bakım bağımlılığı; Öz bakım becerileri azalmış ve bakım talepleri onu belli bir düzeye kadar bağımlı hale getiren bir hastaya profesyonel destek verilmesi olarak tanımlanmaktadır.

¹ Öğr. Gör., Muş Alparslan Üniversitesi, Malazgirt Meslek Yüksekokulu, cemal.ozalp@alparslan.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1666-902X

² Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gerontoloji AD, saremyem01@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-7559-4187

çalışmanın amacı, bilgilerinin gizliliği hakkında bilgi verilerek onamları alındı. Araştırma Helsinki Bildirgesi ilkelerine uygun şekilde yürütüldü.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada bireylerin yakınlarından herhangi birinin kaybının ve herhangi bir kronik hastalıklarının olup olmadığının bilinmemesi, ayrıca depremden etkilenen 11 il olmasına rağmen iki ile ulaşılması araştırmanın sınırlılıkları içerisinde yer almaktadır.

KAYNAKLAR

1. Yılmaz, RC & Kocamaz, D. Yıkıcı deprem sonrası erken rehabilitatif müdahaleler ile sakatlık önenebilir: Kahramanmaraş-Pazarcık depremi sonrası rehabilitasyon çalışanlarına mektup. Türkiye Aile Hekimliği ve Temel Bakım Dergisi; 2023;17(1):1-5.
2. T.C.AFADBaşkanlığı, <https://www.afad.gov.tr/kahramanmaraşa-meydana-gelendepremler-hk-28>, adresinden 30.04.2023 tarihinde erişildi.
3. Kılınc, G., Yıldız, E. ve Harmancı, P. Toplumsal travmatik olaylar ve aile ruh sağlığı. Türkiye Klinikleri; 2017; 3(2): 182-188.
4. Li, Y., Zhang, Z., Wang, W., Feng, X. Rapid Estimation of Earthquake Fatalities in Mainland China Based on Physical Simulation and Empirical Statistics-A Case Study of the 2021 Yangbi Earthquake. Int J Environ Res Public Health; 2022; 19(11): 6820. doi:10.3390/ijerph19116820
5. Heydarpour, B., Soroush, A., Saeidi, M., Komasi, S. The unsolved psychological consequences of earthquake aftershocks in Ker-manshah city, November 2017. Iran J Nurs Midwifery Res;2019; 24(1):81. doi:10.4103/ijnmr.IJNMR_45_18
6. Orem, D. E., Taylor, S. G., Renpenning, K. M. Nursing: Concepts of practice; 1995.
7. Kılıç, H.F., Cevheroğlu, S., Görgülü, R.S. Dahiliye ve cerrahi kliniklerinde yatan hastaların bakım bağımlılığı düzeylerinin belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi,2017, 10: 22-28.
8. Tabali, M., Ostermann, T., Jeschke, E., Dassen, T., Heinze, C. Does the care dependency of nursing home residents influence their health-related quality of life?-A cross-sectional study. Health and quality of life outcomes; 2013; 11, 1-10.
9. Çevik, K, İsmet, E. Nöroşirurji kliniğinde yatan hastaların bağımlılık düzeylerinin hemşirelik bakım kalitesini algılamalarına etkisi. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi; 2014; 22: 76-83. doi:10.17672/fnhd.37245.
10. Doe, M. J. Conceptual Foreknowings: an integrative review of hope. Nursing Science Quarterly; 2020; 33(1), 55-64. doi:10.1177/0894318419881805
11. Lohne, V. 'Hope as a lighthouse'A meta-synthesis on hope and hoping in different nursing contexts. Scandinavian Journal of Caring Sciences; 2022; 36(1): 36-48.
12. Valle, M., & Lohne, V. The significance of hope as experienced by the next of kin to critically ill patients in the intensive care unit. Scandinavian Journal of Caring Sciences; 2021; 35(2): 521-529.
13. Gallagher, M. W., & Lopez, S. J. Introduction to the science of hope. The Oxford handbook of hope; 2018; 3-7.

14. Griggs, S., Baker, H., Chiodo, L.M. Nursing student perceptions of hope in children: A qualitative descriptive study. *Nurs Forum*; 2019; 29;54(3):441-7. doi:10.1111/nuf.12352
15. Legg, A.M., Andrews S.E., Huynh, H., Ghane, A., Tabuenca, A., Sweeny, K. Patients' anxiety and hope: predictors and adherence intentions in an acute care context. *Health Expect*; 2015; 18(6): 3034-43. doi:10.1111/hex.12288
16. Kula, N. "İstenmedik ve beklenmedik olaylarla karşılaşan bireylere yönelik moral ve manevî desteğin önemi (Deprem Ve Bedensel Engellilik Örneği)". *Din bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*; 2006; 6 (3): 73-94.
17. Dhital, R., Shibanuma, A., Miyaguchi, M., Kiriya, J., & Jimba, M. Effect of psycho-social support by teachers on improving mental health and hope of adolescents in an earthquake-affected district in Nepal: A cluster randomized controlled trial. *PloS one*; 2019; 14(10), e0223046.
18. Kandemir, F. "Dindarlık ve umut ilişkisinin ruh sağlığı bağlamında incelenmesi". *Dergiabant*;2022; 541-558. doi:10.33931/dergiabant.1149795
19. Zhou, X., Wu, X., & Zhen, R. Self-esteem and hope mediate the relations between social support and post-traumatic stress disorder and growth in adolescents following the Ya'an earthquake. *Anxiety, stress, and coping*; 2018; 31(1), 32-45. doi:10.1080/10615806.2017.1374376
20. Tanaka, E., Tennichi, H., Kameoka, S., Kato, H. Long-term psychological recovery process and its associated factors among survivors of the Great Hanshin-Awaji Earthquake in Japan: a qualitative study. *BMJ open*;2019; 9(8): e030250.
21. Kondo, M., Takamura, A.Y. Earthquake, disaster nursing practices and challenges for Japanese nurses sent to Nepal. *Health Emergency Disaster Nurses*; 2020; 7(1):46-54. doi:10.24298/hedn.2018-0007
22. Zarea, K., Beiranvand, S., Sheini-Jaberi, P., Nikbakht-Nasrabadi, A. Disaster nursing in Iran: Challenges and opportunities. *Australas Emerg Nurs J*; 2014; 17(4):190-6. doi:10.1016/j.aenj.2014.05.006
23. Kararımak, Ö., Güloğlu, B. Deprem deneyimi yaşamış yetişkinlerde bağlanma modeline göre psikolojik sağlamlığın açıklanması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*; 2014; 43(2), 01-18
24. Bozkaya, D.N. İnsülin kullanan tip 2 diyabetli bireylerde diyabetli bireylerde diyabet belirtileri, öz yönetim ve bakım bağımlılığını etkileyen değişkenler. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi*;2022; ANKARA
25. Koç, K. KOAH ve Diyabetes Mellitus hastalığına sahip bireylerin bakım bağımlılıklarının yaşam doyumlarının ve mutluluklarının karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi*; 2020; ERZURUM
26. Dijkstra, A., Buist, G., Dassen, T. Nursing-Care dependency. Development of an assessment scale for demented and mentally handicapped patients. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*;1996; 10(3): 137-143.
27. Kissel, E.J., Dassen, T., Kottner, J., Lohrmann, C. Psychometric testing of the modified care dependency scale for rehabilitation. *Clin Rehabil*;2010; 24(4): 363-372.
28. Durak, A. Beck umutsuzluk ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*; 1994; 9(31): 1-11.
29. Şevik, A. E. Deprem ve yaşlılık: Psikososyal bir bakış. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD) / Elderly Issues Research Journal (EIRJ)*;2023;16(1): 49-57.

30. Durgun, H., Duman, S., Şahin, K. Investigation of dependence Levels and perceptions of nursing care of inpatients in surgical and medical services. *Journal of Nursology*; 2020; 25: 31-35. doi: 10.54614/JANHS.2022.688251
31. Bilgin, Ö., Özdemir, D., Saçkan, F., Güney, İ. Nefroloji ve onkoloji kliniklerinde yatan hastaların bakım bağımlılığı düzeylerinin belirlenmesi, *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*; 2020;1(2), 14-23.
32. Özbudak, E., Oksay Şahin, A. Hastanede yatan yaşlı bireylerin bakım bağımlılıkları, hemşirelik bakımı ile ilgili değerlendirmeleri ve bu durumlar arasındaki ilişki. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi; 2020; 9 (1), 307-322. doi: 10.33715/inonusaglik.835942.
33. Salık, S., Çıtlık Sarıtaş S. Determination of quality of life and hopelessness levels in patients with heart failure. *Turkish Journal of Cardiovascular Nursing*; 2022; 12(29):173-182. doi:10.5543/khd.2021.51523
34. Koç, A. Devlet hastanesinde yatan hastaların hemşirelik bakımını algıları ve ilişkili faktörler. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*;2020; 3 (2), 31-41.
35. Kılınç, G., Yıldız, E. ve Kavak, F. Kalp yetersizliği hastalarında sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve umutsuzluk arasındaki ilişki. *Journal of Cardiovascular Nursing*; 2016; 7(13):114-26.
36. Çalışkan, B. B. Hematoloji hastalarının depresyon, umutsuzluk ve yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi. *Journal of Medical Sciences*;2018; 25-40.
37. Erşan, E.E., Kelleci, M., Baysal, B. Kalp hastalarında psikososyal uyum, depresyon, anksiyete ve stres düzeylerine bir bakış. *Klinik Psikiyatri*; 2013; 16:214-24.